

Змістовий модуль
Помилка. Типи помилок
Лекційний модуль

Тема 1: Вступ. Помилка як феномен різних галузей наукового знання

1. Лінгводидактичний аспект вивчення помилок.
2. Логічні засади ненормативних одиниць.
3. Помилка як проблема едитології.
4. Психологічні, психолінгвістичні та патофізіологічні підходи до розуміння феномена помилки.
5. Когнітивний та комунікативний аспект вивчення ненормативних утворень.

Тема 2: Типологія мовних помилок у писемній формі комунікації

1. Поняття норми як базовий концепт типології мовних помилок.
2. Значущість помилок.
3. Вага помилок.
4. Класифікація помилок.
5. Орфографічні помилки
 - Власне орфографічні помилки.
 - Невласне орфографічні помилки.
 - Класифікація власне орфографічних помилок.

Тема 3: Лексичні помилки

1. Різновиди лексичних анормативів.
2. Типологічні поєднання із надлишковою інформацією.
3. Сплутування семантики паронімів.
4. Феномен міжмовної омонімії.
5. Суржикове утворення.

Тема 4: Морфологічні помилки

1. Морфологічні помилки.
2. Анормативи у межах лексико-граматичного класу іменників.
3. Анормативи у системі прикметника.
4. Ненормативні утворення форм числівників.
5. Відхилення від морфологічних норм у межах лексико-граматичного класу займенників.
6. Помилки у системі дієслівних форм.
7. Помилки у системі прислівників.

8. Словотвірні помилки.

Тема 5: Синтаксичні помилки

1. Лінгвістичне обґрунтування синтаксичних аномативів.
2. Ненормативне вживання прийменників.
3. Ненормативне поєднання присудка з підметом.
4. Неправильне утворення ряду однорідних членів речення.
5. Ненормативна побудова відокремлених членів речення.
6. Порухення відповідності займенникових еквівалентів замінюваним словом.
7. Зміна порядку слів як ненормативне утворення.
8. Ненормативні конструкції складних речень.

Тема 6: Синкретичні помилки

1. Синкретичні помилки – синтез порушень різних мовних норм.
2. Лексико-морфологічні аномативи.
3. Лексико-синтаксичні порушення.
4. Лексико-орфографічні помилки.
5. Лексико-словотвірні аномативи.
6. Морфолого-синтаксичні порушення.

Практичний модуль

Тема: Вступ. Помилка як феномен різних галузей наукового знання.

Теоретичні питання:

1. Лінгводидактичний аспект вивчення помилок.
2. Помилка як проблема едитології.
3. Логічні засади ненормативних одиниць.
4. Психологічні, психолінгвістичні та патофізіологічні підходи до розуміння феномена помилки.
5. Когнітивний та комунікативний аспект вивчення ненормативних

Тема: Орфографічні помилки

Теоретичні питання:

1. Власне орфографічні помилки.
2. Невласне орфографічні помилки.
3. Класифікація власне орфографічних помилок.

Тема: Лексичні помилки

Теоретичні питання:

1. Різновиди лексичних аномативів.
2. Типологічні поєднання із надлишковою інформацією.
3. Сплутування семантики паронімів.
4. Феномен міжмовної омонімії.
5. Суржикове утворення.

Тема: Морфологічні помилки**Теоретичні питання:**

1. Морфологічні помилки.
2. Аномативи у межах лексико-граматичного класу іменників.
3. Аномативи у системі прикметника.
4. Ненормативні утворення форм числівників.
5. Відхилення від морфологічних норм у межах лексико-граматичного класу займенників.
6. Помилки у системі дієслівних форм.
7. Помилки у системі прислівників.
8. Словотвірні помилки.

Тема: Синтаксичні помилки**Теоретичні питання:**

1. Лінгвістичне обґрунтування синтаксичних аномативів.
2. Ненормативне вживання прийменників.
3. Ненормативне поєднання присудка з підметом.
4. Неправильне утворення ряду однорідних членів речення.
5. Ненормативна побудова відокремлених членів речення.
6. Порушення відповідності займенникових еквівалентів замінюваним словом.
7. Зміна порядку слів як ненормативне утворення.
8. Ненормативні конструкції складних речень.

Тема: Синкретичні помилки**Теоретичні питання:**

1. Синкретичні помилки – синтез порушень різних мовних норм.
2. Лексико-морфологічні аномативи.
3. Лексико-синтаксичні порушення.
4. Лексико-орфографічні помилки.
5. Лексико-словотвірні аномативи.
6. Морфолого-синтаксичні порушення.

Тема: Контрольна робота

Комплексний аналіз текстів періодичних місцевих та обласних видань щодо наявності в них різноманітних анормативів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антисуржик: Вчимося ввічливо поводитись і правильно говорити: Посібник / Заг. ред. О.Сербенської. - Львів, 1994.
2. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. - К., 1991.
3. Бабич Н.Д. Основи культури мовлення. - Львів, 1990.
4. Бараневич Ю.Д. Жанри радіовещання. - Киев; Одесса, 1978.
5. Баранник П.Х. Мова радіо і телебачення. - К., 1979.
6. Бацевич Ф. Основи комунікативної девіатології. - Львів, 2000.
7. Бугрим В.В., Мащенко І. Г. Телебачення прямого ефіру. - К., 1991.
8. Волощак М. Неправильно-правильно. Довідник з українського слововживання. За матеріалами засобів масової інформації. - К., 2000.
9. Гринчишин Д., Капельшній А., Сербенська О., Терлак З. Словник довідник з культури української мови. - Львів, 1996.
10. Капелюшний А. О. Типологія журналістських помилок. - Львів, 2000.
11. Іванишин В., Радевич-Винницький Я. Мова і нація. Тези про місце і роль мови в національному відродженні України. 4-те вид. - Дрогобич, 1994.
12. Караванський С. Секрети української мови. - К., 1994.
13. Коваль А.К. Слово про слово. - К., 1976.
14. Корніяка О. Мистецтво гречності. - К., 1995.
15. Красиков Ю.В. Теория речевых ошибок (на материале ошибок наборщика). - М., 1980.
16. Культура дискусій. - К., 1990
17. Культура української мови: Довідник / За ред. В.М. Русанівського. - К., 1990.
18. Миронченко В.Я. Інформаційне радіомовлення на Україні. - К., 1984.
19. Непійвода Н. Сам собі редактор. Порадник з української мови. - К., 1998.
20. Олейник В.П. Радиопублицистика. - К., 1978.
21. Пазяк О.М., Кисіль Г.Г. Українська мова і культура мовлення. - К 1995.
22. Партико З.В. Загальне редагування: нормативні основи. - Львів, 2001.
23. Партыко З.В. статистика ошибок при корректуре и редактировании текстов//Издательское дело, 1989.-Вып.3.
24. Полковенко В.В. Майстерність українських радіопубліцистів. - К., 1970.
25. Пономарів О. Культура слова. Мовностилістичні поради. - К., 1999.
26. Поченцов Г. Тоталитарный человек: очерки тоталитарного символизма и мифологии. К., 1994.
27. Радзієвська Т.В. Текст як засіб комунікації. - К., 1993.

- 28.Різун В.В., Мамалига А.І., Феллер М.Д. Нариси про текст. - К., 1998.
- 29.Рюкле Х. Ваше тайное оружие в общении (мимика, тест, движение) - М., 1993.
- 30.Сагач Р.М., Мартиненко В.Ф. Мистецтво ділового спілкування - К., 1991.
- 31.Светлана С.В. Телевизионная речь. - М., 1976.
- 32.Синиця І. О. Психологія усного мовлення. - К., 1974.
- 33.Слово і суспільство. - ч. 1. - К., 2000.
- 34.Сучасна українська мова: Підручник / За ред. О.Д. Пономаріва. - К., 1997.
- 35.Томан І. Мистецтво говорити. -К., 1990.
- 36.Чепіга І.П. Ораторське мистецтво на Україні в ХУІ-ХУІІ ст. // Українська мова і література в школі. -1989.-№10.
- 37.Шаповал Ю.Г. Изображение й слово в журналістике. - Львов, 1985.
- 38.Шевченко Л.Ю., Різун В.В, Лисенко Ю.В. Сучасна українська мова: Довідник. - К., 1993.
- 39.Якобсон Р. Звук и значение: Фоносемантические идеи в зарубежном языкознании. - Л., 1990.
- 40.Ярошенко В.М. Информационные жанры радиожурналистики. - М., 1976.

СЛОВНИКИ

Тлумачні та термінологічні словники української мови

1. Словник української мови; в 11 т. - К.
2. Словарь української мови; У 4 т. / Ред. з додатком власного матеріалу Б.Грінченка. - К., 1907-1909 (перевидано: К., 1996 1997).
3. Білецький-Носенко Н. Словник української мови / Підгот. до вид. В.В. Німчук. - К., 1996.
4. Короткий тлумачний словник української мови / За ред. Д.Г. Гринчишина. - К., 1998.
5. Новий тлумачний словник української мови / За ред. С.Я. Єрмоленко: У 4 т. - К., 1998.
6. Словники омонімів, паронімів, синонімів, антонімів, епітетів.
7. Багмут А. Словник синонімів української мови. - Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто, 1982.-Т.І:А-П.
8. Бибик С.П., Єрмоленко С.Я., Пустовіт Л.О. Словник епітетів в українській мові. - Львів, 1998.
9. Гринчишин Д.Г., Сербенська О. А. Словник паронімів української мови. -К., 1986. Демська О.М., Кульчинськш І.М.
- 10.Словник омонімів української мови. - Львів, 1996.
- 11.Деркач П.М. Короткий словник синонімів української мови. - Львів; Краків; Париж, 1993.
- 12.Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. - К., 1993.

13. Коломієць М.П., Регушевський Є.С. Короткий словник перифраз. - К., 1985.
14. Кочергам М. Словник російсько-українських міжмовних омонімів ("фальшиві друзі перекладачів"). - К., 1997.
15. Полюга Л.М. Словник антонімів / За ред. Л.С. Паламарчука. - К., 1987.
16. Російсько-український словник синонімів / Укл. Н.Н. Башнякова, Г.П. Вишневська, М.М. Пилинський та ін. / За ред. М.М. Нилинського. - К., 1995.

Словники іншомовних слів

1. Доманицький В. Словарик. Пояснення чужих та не дуже зрозумілих слів. - К., 1906.
2. Коломієць М.П., Молодова Л.В. Словник іншомовних слів. - К., 1998.
3. Кузеля З., Чайковський М. Словар чужих слів. - Чернівці, 1919.
4. Пиптенко З. Словник чужих слів, що вживаються в українській мові. - К., 1906.
5. Словник іншомовних слів / За ред. О.С. Мельничука. - К., 1985.
6. Словник іншомовних слів / За ред. І.В. Льохіна і Ф.М. Петрова. - К., 1951.
7. Словник чужомовних слів / За ред. О. Бадана Яворенка. - Х.; К., 1932.
8. Словник чужомовних слів, що увійшли в мову українську. - К., 1924.
9. Штена П. Словник чужослів. Знадібки. - Торонто, 1977.

Орфографічні словники української мови (сучасні)

1. Орфографічний словник української мови: Близько 120 тис. слів. - К., 1994.
2. Головащук С.І. Словник-довідник з правопису та слововживання / За ред. В.М. Русанівського. - К., 1989.
3. Голоскевич Г. Правописний словник. Нью-Йорк; Париж; Сідней; Торонто. - Львів, 1994.
4. Пономарів О. Фонема Г та Ґ. Словник і коментар. - К., 1997.

Орфоепічні словники

1. Орфоепічний словник / Уклад. М.І. Погрібний. - К., 1984.
2. Українська літературна вимова і наголос: Словник-довідник. - К., 1973.
3. Головащук С.І. Складні випадки наголошення: Словник-довідник. - К., 1995.
4. Горшнич В.А. Русско-український орфозписический словарь / Под. ред. В.М. Русановского. - К., 1992.

Російсько-українські перекладні словники (сучасні)

1. Ганич Д.І., Олійник І.С. Російсько-український і українсько-російський словник. 6 те вид. - К., 1992.
2. Караванський С. Російсько-український словник складної лексики. - К., 1999.

3. Мацько Л.І., Сидоренко О.М. Шевчук. Русско-український, українсько-російський словарь. Отличающаяся лексика. - К., 1995.
4. Практичний російсько-український словник/Уклад. П.Г. Гопченко, Л.Й. Ягодзінський. -К., 1993.
5. Російсько-український словник: В 3 т. - К., 1970. Т. 1-3.
6. Російсько-український словник: В 3 т. 2 ге вид. - К., 1980-1988. Т.1-3.
7. Українське -російський словник: В 6 т. - К., 1953-1963. - Т. 1-6.

Термінологічні словники (рекомендовані для журналістів)

1. Галич Д.І., Олійник І.С. Словник лінгвістичних термінів. - К., 1985.
2. Григораш Д.С. Журналістика у термінах і виразах. - Львів, 1974.
3. Дорошенком., СтаниславськийМ., СтрашкевичП. [Російсько-український] Словник ділової мови Х., К., 1930 (перевидано: Мюнхен, 1993).
4. Куньч З. Риторичний словник. - К., 1997.
5. Лесин В.М., Пулинець О.С. Словник літературознавчих термінів. - К., 1965.
6. Літературознавчий словник-довідник. - К., 1997.
7. Сучасна українська мова. Довідник / За ред. О. Пономарева. - К., 1993.

Фразеологічні словники

1. Батюк Н.О. Фразеологічний словник. К., 1966.
2. Коваль А.П., Коптілов В.В. Крилаті вислови в українській літературній мові. - К., 1975.
3. Коломієць М.П., Регушевський Є.С. Словник фразеологічних синонімів. - К., 1988.
4. Олійник І.С., Сидоренко М.М. Українсько-російський і російсько-український фразеологічний словник. - К., 1971.
5. Підмогильний В., Плужник Є. Російсько-український фразеологічний словник. -К., 1927 (перевидано: К., 1993).
6. Прислів'я та приказки: У 3 т. / Упоряд. М.М. Пазяк. - К., 1989-1991.
7. Удовиченко Г.М. Фразеологічний словник української мови: У 2 т. - К., 1984. Т. 1-2.
8. Українські приказки, прислів'я і таке інше / Спорудив М.Номис. - СПб., 1864.
9. Українсько-російський і російсько-український фразеологічний словник / Уклад. І.С.Олійник, М.М. Сидоренко. - 2 ге вид. К., 1993.
10. Фразеологічний словник української мови: У 2т. - К., 1993.

Історичні та етимологічні словники

1. Словник староукраїнської мови XIV-XV ст.: У 2 т. - К., 1977-1978.
2. Словник української мови XVI першої половини XVII ст. - Львів, 1994—1996.
3. Етимологічний словник української мови: У 7 т. - К., 1982-1989. - Т. 1-3.

4. Огієнко І. Етимологічно-семантичний словник української мови: У 4 т. Вінніпег; Канада, 1979-1995.
5. Этимологический словарь славянских языков. Праславянский лексический фонд / Под ред. О.Н. Трубачева. - Вып. 1-23. - М., 1974-1996.
6. Фасмер М. Этимологический словарь русского языка: В 4 т. / Пер. с нем. и доп. О.Н.Трубачева. - М., 1964-1973.

Ономастичні словники

1. Редько Ю.К. Довідник українських прізвищ. - К., 1968.
2. Скрипник Л. Г., Дзятківська П. П. Власні імена людей. Словник довідник. - К., 1986.
3. Українсько-російський і російсько-український словник власних імен / За ред. Л.Г. Скрипник. - К., 1976.
4. Янко М.Т. Топонімічний словник-довідник Української РСР: У 3 т. - К., 1973.

Інші словники

1. Бутенко М.П. Словник асоціативних означень іменників в українській мові. - Львів, 1989.
2. Ващенко В.С., Поповський А.М. Українізми в російських народних говорах. -Дніпропетровськ, 1994.
3. Лисенко П.С. Словник діалектної лексики середнього і східного Полісся. - К., 1961.
4. Онишкевич М.Й. Словник бойківських говірок. - К., 1984.
5. Пиркало С. Перший словник українського молодіжного сленгу. - К., 1998.

Українські енциклопедичні видання

1. Енциклопедія українознавства / Гол. ред. П. Кубійович: В 11 т. - Париж; Нью-Йорк, 1955-1995. (Т. 1-7 перевидано: Львів, 1993-1997).
2. Онацький Є. Українська мала енциклопедія. - Буенос-Айрес, 1957-1967.
3. Українська загальна енциклопедія / За гол. ред. І. Раковського. - Львів; Станіславів; Коломия, 1929-1935.
4. Українська радянська енциклопедія: У 12 т. - К., 1977-1985.
5. Український радянський енциклопедичний словник: У 3 т. - К., 1966-1968.